

NOTAT

Miljøministeriet
Departementet

J.nr. 2023-634
Ref. LAEPE
Den 26. januar 2023

Afrapportering vedrørende FN's biodiversitetskonventionens 15. partskonference (UNCBD COP15) del 2, Cartagena protokollens 10. partsmøde (COP-MOP10) og Nagoya protokollens 4. partsmøde (COP-MOP4)

Baggrund

Anden del af FN's biodiversitetskonventionens 15. partskonference (COP15) fandt sted i Montreal, Canada, fra den 7. - 19. december 2022. Kongeriget Danmark deltog i forhandlingerne med repræsentanter fra Miljøministeriet samt repræsentanter fra Grønland, herunder den grønlandske minister for landbrug, selvforsyning, energi og miljø Kalistat Lund. Danmark indgik i forhandlingerne som en del af et samlet EU.

FN's Biodiversitetskonvention (UNCBD), der udgør rammen om det globale biodiversitetsarbejde, blev vedtaget på FN's Verdenstopmøde om miljø og udvikling i 1992 i Rio de Janeiro, Brasilien, sammen med Klimakonventionen (UNFCCC) og Ørkenkonventionen (UNCCD).

Der er i dag 196 parter (lande samt EU) til UNCBD. Biodiversitetskonventionen har tre overordnede formål: 1) bevarelse af biodiversitet, 2) bæredygtig udnyttelse af biodiversitet, og 3) fair udbyttedeling ved udnyttelsen af genetiske ressourcer. I 2010 vedtog parterne en strategisk plan indeholdende 20 mål, de såkaldte Aichi-mål, der samlet skulle standse tabet af biodiversitet senest i 2020.

I erkendelse af at hovedparten af de globale målsætninger, herunder Aichi-målene gældende frem til 2020, ikke ville blive opnået inden 2020, vedtog man på UNCBD COP14 i efteråret 2018 en proces og tidsplan for udvikling af en ny strategisk plan og nye globale biodiversitetsmål (post-2020) frem mod COP15, der oprindeligt skulle have været afholdt i 2020, men blev udskudt grundet COVID-19. Første del af COP15 blev afholdt virtuelt i Kunming, Kina i efteråret 2021.

På COP15 blev der også afholdt partsmøder i regi af Cartagena-protokollen om biosikkerhed (COP-MOP10) og Nagoya-protokollen om udbyttedeling ved udnyttelsen af genetiske ressourcer (COP-MOP4).

Væsentlige resultater fra COP15, COP-MOP10 og COP-MOP4

På COP15 blev der vedtaget en række centrale beslutninger. De vigtigste af disse var:

- A.** En global aftale om biodiversitet, *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*;
- B.** En beslutning om ressourcemobilisering;
- C.** En beslutning om udbyttedeling ved udnyttelsen af genetiske ressourcer og digital sekvensinformation (DSI);
- D.** En monitoreringsramme;
- E.** En mekanisme for planlægning, monitorering, rapportering og opfølgning.

Dertil blev der vedtaget en lang række øvrige COP-beslutninger om bl.a. marine områder, udarbejdelse af nyt arbejdsprogram relateret til oprindelige folk og lokalbefolkninger, handlingsplan for køn, integration af biodiversitet mv.

A. Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework

Formålet med Kunming-Montreal planen er at sikre global handling og adressere biodiversitets-krisen, herunder stoppe og vende udviklingen for tab af biodiversitet. Planen indeholder en vision, en mission, fire overordnede mål for 2050 samt 23 konkrete handlingsorienterede målsætninger frem mod 2030. Målene frem mod 2030 skal stoppe det globale tab af biodiversitet, mens målene mod 2050 skal sikre global fremgang.

Kunming-Montreal planen er udviklet ud fra en række tværgående hensyn og skal bl.a. implementeres med fokus på følgende:

- Oprindelige folk og lokalbefolknings rettigheder skal sikres i overensstemmelse med FN's erklæring om oprindelige folks rettigheder (UNDRIP), international menneskerettighedslov samt national lovgivning;
- Retten til udvikling i overensstemmelse med FN's erklæring om retten til udvikling (UNDRTD);
- Menneskerettigheder og principperne fra Rio deklarationen;
- Lighed blandt generationer;
- Tage højde for nationale forhold og prioriteter;
- Sikre tilstrækkelige finansielle ressourcer.

Vision

Visionen for Kunming-Montreal planen er en verden, hvor man lever i harmoni med naturen, og det fremgår således af planen, at: *"I 2050 er biodiversiteten værdsat, bevaret, genoprettet og udnyttet klogt, hvormed der sikres en opretholdelse af økosystemtjenester, en sund planet og levering af essentielle goder for alle mennesker"*.

Mission

Missionen for Kunming-Montreal planen for perioden frem til 2030 er: *"At træffe hurtige foranstaltninger for at stoppe og vende tabet af biodiversitet med henblik på at sætte naturen på en vej til genopretning til gavn for mennesker og planeten ved at sikre en bevarelse og en bæredygtig brug af biodiversiteten, samt sikre en ligelig og retfærdig udbyttedeling fra udnyttelsen af genetiske ressourcer, samtidig med at de nødvendige midler til gennemførelse sikres"*.

Overordnede mål frem mod 2050

Kunming-Montreal planen indeholder fire overordnede mål for 2050 relateret til 2050 visionen:

- Mål A om bevarelse, forbedring og restaurering af integriteten, sammenhængen og robustheden af økosystemer inden 2050. Menneskeskabt udryddelse af kendte truede arter skal bremses, og inden 2050 skal udryddelsesraten og risici for alle arter være reduceret med en faktor 10, samt udbredelsen af vilde arter skal være øget til sunde og robuste niveauer, samtidigt med den genetiske mangfoldighed bliver sikret.
- Mål B om at sikre en bæredygtig udnyttelse og forvaltning af naturens bidrag til mennesker, herunder at det sikres, at økosystemfunktioner og services er værdisat, bevaret og fremmet, og at der på de områder, hvor der er tilbagegang, sker en genopretning med henblik på at sikre en bæredygtig udvikling frem mod 2050.
- Mål C om monetære og ikke-monetære fordele ved udnyttelsen af genetiske ressourcer og digital sekvensinformation om genetiske ressourcer deles retfærdigt, herunder med oprindelige folk og lokalbefolkninger i 2050.
- Mål D om at sikre tilstrækkelige midler til implementering, herunder finansielle ressourcer, kapacitetsopbygning, teknisk og videnskabeligt samarbejde og adgang til og overførsel af teknologi til fuldt ud at implementere Kunming-Montreal planen. Dette skal sikres for alle parter, herunder især de mindst udviklede lande og små ø-udviklingslande samt lande med overgangsøkonomier.

Målsætninger frem mod 2030

Kunming-Montreal planen indeholder 23 handlingsorienterede målsætninger. Disse målsætninger skal frem mod 2030 adressere truslerne mod tab af biodiversitet, sikre bæredygtig brug og understøtte implementering og integration af biodiversitetshensyn. Disse målsætninger er:

- Mål 1: Alle arealer er under fysisk planlægning eller andre forvaltningsmæssige processer for at adressere ændret arealanvendelse på land og i havet, og dermed sikre, at tab af vigtige økosystemer kommer så tæt på nul i 2030, herunder med respekt for oprindelige folk og lokalbefolkninger;
- Mål 2: 30 pct. af ødelagte økosystemer er under genopretning;
- Mål 3: 30 pct. beskyttelse af alle arealer på hhv. land og i havet, herunder med respekt for oprindelige folk og lokalbefolkninger rettigheder;
- Mål 4: Den menneskeskabte udryddelse af kendte arter stoppes for at sikre bevarelsen af arter;
- Mål 5: Brug, høst og handel af vilde arter skal være bæredygtig, sikker og lovlig;
- Mål 6: Påvirkning af invasive arter på biodiversitet er reduceret, og raten for bl.a. introduktion af invasive arter er halveret;
- Mål 7: Forurening fra alle kilder skal reduceres i 2030, herunder udvaskning af overskydende næringsstoffer samt risici fra pesticider, og særligt farlige kemikalier skal halveres;
- Mål 8: Påvirkninger fra klimaforandringer og havforsuring på biodiversitet skal reduceres og robustheden øges, herunder via naturbaserede løsninger og økosystembaserede tilgange;
- Mål 9: Forvaltning af vilde arter er bæredygtig, således at forvaltningen understøtter sociale, økonomiske og miljømæssige ydelser til gavn for mennesker og beskytter oprindelige folk og lokalbefolkningers traditionelle bæredygtige udnyttelse;
- Mål 10: Arealer under landbrug, akvakultur, fiskeri og skovbrug skal være bæredygtigt forvaltet, herunder ved en øget brug af biodiversitetsvenlige metoder såsom intensivning og agro-økologi;
- Mål 11: Naturens bidrag til mennesker skal genoprettes, bevares og øges i form af regulering af luft, vand, klima, jordkvalitet, bestøvning samt reduktion af risici fra sygdomme og beskyttelse fra naturkatastrofer gennem naturbaserede løsninger og økosystembaserede tilgange;
- Mål 12: Øge arealer, herunder kvalitet og konnektivitet, for grønne og blå områder i byerne og tæt befolkede områder;
- Mål 13: Sikre en ligelig og retfærdig udbyttedeling fra udnyttelse af genetiske ressourcer og traditionel viden tilknyttet genetiske ressourcer;
- Mål 14: Biodiversitet skal integreres på tværs af politikker og lovgivning, herunder bl.a. vedrørende fattigdomsbekæmpelse, miljøvurderinger, og hvor relevant, nationale regnskaber, på tværs af alle niveauer af regeringer og sektorer;
- Mål 15: Lande skal tage juridiske, administrative og politiske tiltag for at opfordre og sikre, at særligt store og transnationale virksomheder og finansielle institutioner monitorerer og rapporterer om deres aktiviteter og værdikæders påvirkning på biodiversitet;

- Mål 16: Forbrugere skal opfordres og have mulighed for at træffe bæredygtige valg, herunder via understøttende politikker og lovgivning, og så skal det globale fodaftryk reduceres inden 2030 på retfærdig vis, herunder ved at halvere det globale fødevarertryk;
- Mål 17: Styrke kapacitet og implementering af tiltag om biosikkerhed og håndtering af bioteknologi i overensstemmelse med konventionen;
- Mål 18: Inden 2025 skal incitament og subsidier, der er skadelige for biodiversitet, identificeres og elimineres, således at der i 2030 er udfaset og fjernet for mindst 500 mia. USD årligt, mens de positive skal opskaleres;
- Mål 19: Mobilisering af 200 mia. USD årligt fra alle kilder, dvs. nationale, internationale og offentlige og private kilder, til implementering af nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner og Kunming-Montreal planens målsætninger bl.a. ved at øge den nationale ressourcemobilisering og en mere effektiv anvendelse af eksisterende ressourcer, herunder synergier fra klimafinansiering.
 - Delmål om, at de biodiversitetsrelaterede internationale finansielle ressourcer fra udviklede lande, herunder officiel udviklingsbistand og fra lande, som frivilligt påtager sig status som et udviklet land, øges til min. 20 mia. USD om året i 2025, og til min. 30 mia. USD om året i 2030. De internationale finansielle ressourcer skal særligt tilgodese de mindst udviklede lande, små ø-stater og overgangsøkonomier.
- Mål 20: Styrke kapacitetsopbygning og udvikling, herunder adgang og overførsel af teknologi, og fremme innovation og samarbejde, herunder ved Syd til Syd og Nord til Syd samarbejde;
- Mål 21: Sikre den bedst tilgængelige viden og data til beslutningstagere mv., samt styrke kommunikation, uddannelse og forskning, herunder traditionel viden og innovation af oprindelige folk og lokalbefolkninger i overensstemmelse med deres frivillige, forudgående og informerede samtykke (free, prior and informed consent);
- Mål 22: Sikre fuld, inkluderende og effektiv deltagelse af oprindelige folk og lokalbefolkninger, herunder adgang til domstol og viden, samt respektere deres kulturer og rettigheder over områder, territorier, ressourcer og traditionel viden, samt af kvinder, piger, børn og unge, personer med handicap samt beskyttelse miljørettighedsforkæmpere;
- Mål 23: Sikre ligestilling blandt køn via en køns-responsiv tilgang, hvor alle kvinder og piger har lige muligheder og kapacitet til at bidrage, herunder respektere deres rettigheder og adgang til områder, naturressourcer og deltagelse.

B. Ressourcemobilisering

På COP15 blev der vedtaget en række beslutninger om ressourcemobilisering, som skal understøtte Kunming-Montreal planen, herunder særligt mål 18, 19 og 20. De væsentligste beslutninger er:

- En kortsigtet ressourcemobiliseringsstrategi for 2023-2024, som skal revideres på COP16, hvorefter den fornyes til 2030.

Strategien fokuserer bl.a. på at:

- a) Fremme en understøttende ramme fx ved at mobilisere ressourcer til at implementere nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner,
- b) Øge de internationale biodiversitetsrelaterede finansielle strømme og finansielle ressourcer fra alle kilder, herunder nye og yderligere ressourcer,
- c) Identificere og eliminere, udfase eller reformere finansielle ressourcestrømme, der er skadelige for biodiversitet,
- d) Øge den nationale ressourcemobilisering væsentligt fra alle finansieringskilder, og

e) Øge effektiviteten af den nuværende ressourcemobilisering fx gennem forbedret synergi til klimafinansiering mv.

- En opfordring til at der udarbejdes nationale biodiversitetsfinansieringsplaner eller lignende instrumenter, baseret på en vurdering af forventede nationale biodiversitetsudgifter og finansieringsbehov samt de identificerede behov i nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner for at støtte en passende og rettidig mobilisering af internationale og nationale, offentlige og private finansielle ressourcer til en effektiv implementering af Kunming-Montreal planen.
- En opfordring til Den Globale Miljøfacilitet (GEF) om at etablere en "trust fund", *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework Fund* (GBF Fund) i 2023, som kan modtage officiel udviklingsbistand og mobilisere finansiering fra alle kilder, fx privat sektor midler.
- Endelig igangsættes en mellemstatslig proces mod COP16 for at undersøge det nuværende finansieringslandskab, og om det er relevant at etablere en ny separat fond for biodiversitet, og om en ny multilateral mekanisme for udbyttedeling fra digitale genetiske ressourcer vil kunne bidrage til en ny "trust fund" eller en evt ny separat fond for biodiversitet.

C. Udbyttedeling ved udnyttelsen af genetiske ressourcer

Kunming-Montreal planen indeholder også et mål om at sikre ligelig og retfærdig udbyttedeling fra udnyttelse af genetiske ressourcer og traditionel viden tilknyttet genetiske ressourcer, og dette omfatter også brugen af digitale sekvensinformationer. Der forventes en signifikant stigning i 2030, når COP15-beslutningen om at etablere en multilateral mekanisme er blevet yderligere udviklet med henblik på behandling på COP16. En multilateral mekanisme vil bidrage til ressourcemobilisering til en biodiversitetsfond under GEF og/eller en særskilt fond.

D. Monitorering

Der blev også vedtaget en monitoreringsramme med en lang række indikatorer, som på baggrund af data skal muliggøre, at udviklingen og opfyldelsen på de nye globale naturmål løbende følges. Disse indikatorer skal fx måle det globale omfang af beskyttede områder, arealer under genopretning, rødlistede arter, størrelsesforholdet af fiskebestande mv. Flere indikatorer tager udgangspunkt i eksisterende datasæt og indikatorer, mens andre skal udvikles frem mod COP16 i 2024. Landene skal også inkludere indikatorerne, når der skal følges op nationalt på Kunming-Montreal planen.

E. Mekanismer for planlægning, monitorering, rapportering og opfølgning

For at sikre efterlevelse af den nye naturaftale skal alle lande udarbejde nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner (NBSAPs). Alle lande skal inden COP16 i 2024 udarbejde én NBSAP. Dertil vil der blive foretaget en kollektiv status over aktiviteter og bidrag ved COP17 i 2026 og COP19 i 2030. COP-beslutningen indeholder guidelines samt skabeloner, der kan bruges til udarbejdelse af de nationale biodiversitetsstrategier og handlingsplaner. NBSAPs skal sikre involvering på tværs af ministerier og sektorer, herunder interessenter, oprindelige folk og lokalbefolkninger, kvinder og unge.

Der lægges op til, at NBSAPs inkluderer følgende elementer:

- 1) Nationale mål, der adresserer eller bidrager til opfyldelsen af hvert mål i Kunming-Montreal planen,
- 2) Konkrete politikker og programmer, som skal opfylde de nationale mål og derved bidrage til opfyldelsen af Kunming-Montreal planen, herunder udarbejdelse af nationale finansieringsplaner eller lignende instrumenter, som tilvejebringer finansiering og andre implementeringstiltag, samt
- 3) National monitorering, opfølgning og vurdering, der skal tage udgangspunkt i indikatorer fra monitoreringsrammen og øvrige nationale indikatorer.